

Het recht op geïnformeerde toestemming, vastgesteld in de wet van 22 augustus 2002, vereist dat de beroepsbeoefenaar alle noodzakelijke informatie over een toekomstige therapeutische interventie aan zijn patiënt verstrekt, zodat hij vrijwillig kan instemmen met volledige kennis van de feiten.

WANNEER DE PATIËNT MINDERJARIG IS, GELDT DIT RECHT MET BEPAALDE VOORZORGSMAATREGELEN

De wet inzake de rechten van patiënten erkent met name het recht van de patiënt om op grond van de eerder verstrekte informatie toestemming te geven of te weigeren voor eventuele interventies door een beroepsbeoefenaar. Deze informatie heeft betrekking op het doel, de aard, de urgentie, de tegenaanwijzingen, de directe en toekomstige risico's, relevante alternatieven en de financiële gevolgen van de behandeling. Dit recht op informatie en de noodzaak voor de toestemming van de patiënt vormen de 'geïnformeerde toestemming' van de patiënt.

Deze overeenkomst kan impliciet zijn, maar voor meer riskante of meer invasieve ingrepen moet het expliciet zijn.

In sommige gevallen is de expliciete toestemming niet voldoende en moet deze opgenomen worden in een formulier dat zorgvuldig in het patiëntendossier moet worden opgeslagen.

Dit is het geval voor de volgende situaties:

- esthetische chirurgie;
- de vrijwillige onderbreking van een zwangerschap;
- euthanasie;
- medische experimenten;
- studies over in-vitrobevruchting;
- het verwijderen van een orgaan;
- inzameling van cellen of weefsels van levende donoren;
- inzamelingen bij minderjarige patiënten;
- behandeling tegen onvruchtbaarheid.

De beoefenaar is niet verplicht alle waarschijnlijke complicaties van de voorgestelde procedure mee te delen. Hoewel het de algemene regel is om alle risico's die zich met een waarschijnlijkheid van meer dan 1% kunnen voordoen, is het voorzichtiger om de communicatie aan te passen in het geval dat een patiënt moet geïnformeerd moet worden over een zeldzaam risico.

De omvang van de informatieverplichting moet rechtstreeks evenredig zijn aan het niveau van het risico en omgekeerd evenredig zijn aan de kansen op succes van de beoogde behandeling.

Bovendien is het passend om de taal die bij de betrokken patiënt wordt gebruikt aan te passen, zodat de informatie die wordt meegedeeld begrijpelijk is naargelang zijn opleiding, zijn ervaring, zijn volwassenheid, zijn angsten en soms zelfs zijn overtuigingen.

Een nauwkeurige informatie heeft het voordeel om het risico van misverstand aanzienlijk te verminderen. Een goed geïnformeerde patiënt kan beter deelnemen aan de procedure en zal de complicaties van zijn behandeling beter tolereren.

In bepaalde specifieke situaties, zoals een noodsituatie, een risico voor de volksgezondheid, of een vaccinatie tegen polio, kan de beoefenaar afzien van de toestemming van de patiënt.

'BEKWAME' EN 'ONBEKWAME' MINDERJARIGEN

Wat zijn specialiteit ook is, ooit zal een beoefenaar geconfronteerd worden met het geval van geïnformeerde toestemming bij een minderjarige patiënt.

Op het gebied van de toestemming van minderjarigen onderscheidt de wet bewakende minderjarigen en onbewakende minderjarigen.

Het verschil ligt in het **oordeelsvermogen van het kind**, dat wil zeggen de mate waarin het de aard en consequenties van zijn acties kan begrijpen. Het begrip 'bewakende' minderjarige moet worden gewaardeerd volgens de leeftijd en de volwassenheid van het kind. Het is aan de dokter om dit te beoordelen door het kind te

ondervragen. Deze vereiste maturiteit moet evenredig zijn met het risico en de ernst van de ingevoerde interventie.

OUDERLIJKE TOESTEMMING

In geval van 'onbekwaam' minderjarige kinderen zijn beide ouders, al dan niet gescheiden, betrokken bij de beslissing, tenzij een rechterlijke beslissing uitsluitend een ouderlijke gezag verleent aan één van de ouders.

De arts is niet verplicht de toestemming van beide ouders te verkrijgen, aangezien er een vermoeden bestaat dat er een akkoord tussen hen is. Niettemin is dit vermoeden alleen van toepassing indien de beoefenaar op de hoogte wordt gebracht van een geschil tussen de twee ouders met betrekking tot de behandeling.

Voor niet-dringende en onomkeerbare zorg adviseert de Orde van Geneesheren nog steeds voorzichtigheid: de toestemming van beide ouders is gewenst.

EN ALS OUDERS HET NIET EENS ZIJN?

In het geval dat de arts zich bewust is van een onenigheid tussen de ouders, is het raadzaam om de toestemming van beide ouders te zoeken, eventueel door het advies van een collega of door een multidisciplinair overleg te vragen.

Wat de bewakende minderjarige betreft: hij kan over zijn lichaam beschikken en zelfs de exclusieve gesprekspartner zijn. Hij blijft echter wettelijk niet in staat om medische kosten te betalen.

IN NOODGEVALLEN

De beoefenaar kan van de weigering van de ouders afzien door een klacht bij het openbaar ministerie of de Familierechtbank in te dienen in het belang van het kind. Deze situatie is van toepassing wanneer de ouderlijke autoriteit onredelijk is en de minderjarige in gevaar brengt. Dit is het geval wanneer ouders, bijvoorbeeld Jehovah's getuigen, een noodzakelijke operatie weigeren.

In feite bepaalt de wet dat de beroepsbeoefenaar afwijkt van de beslissing van de ouders als er een bedreiging is voor het leven van de patiënt of voor ernstige gezondheidsproblemen. Hij kan een multidisciplinair overleg vragen door een schriftelijke motivering toe te voegen aan het bestand van de patiënt.

Bij **abortus** behoort de beslissing alleen tot de minderjarige. De Orde der Artsen beveelt echter aan om de dialoog met de minderjarige te bevorderen door de ouders erbij te betrekken.

SCHRIFTELIJKE OVEREENKOMST

In alle gevallen wordt aanbevolen alle elementen in verband met de beslissing in het medisch bestand van de minderjarige patiënt op te nemen.

De wet vereist ook de geschreven en getekende toestemming van de ouders als het gaat om bloedinzameling en derivaten ervan in geval van extreme medische noodzaak of cryopreserving van gonaden, gameten of supernumeraire embryo's.

Indien u interesse hebt in dit onderwerp
of ander medisch-juridisch nieuws, aarzel dan niet
om Olga Apaligan te contacteren.
Per telefoon: 02/737 03 73
Of via e-mail: Olga.Apaligan@amma.be